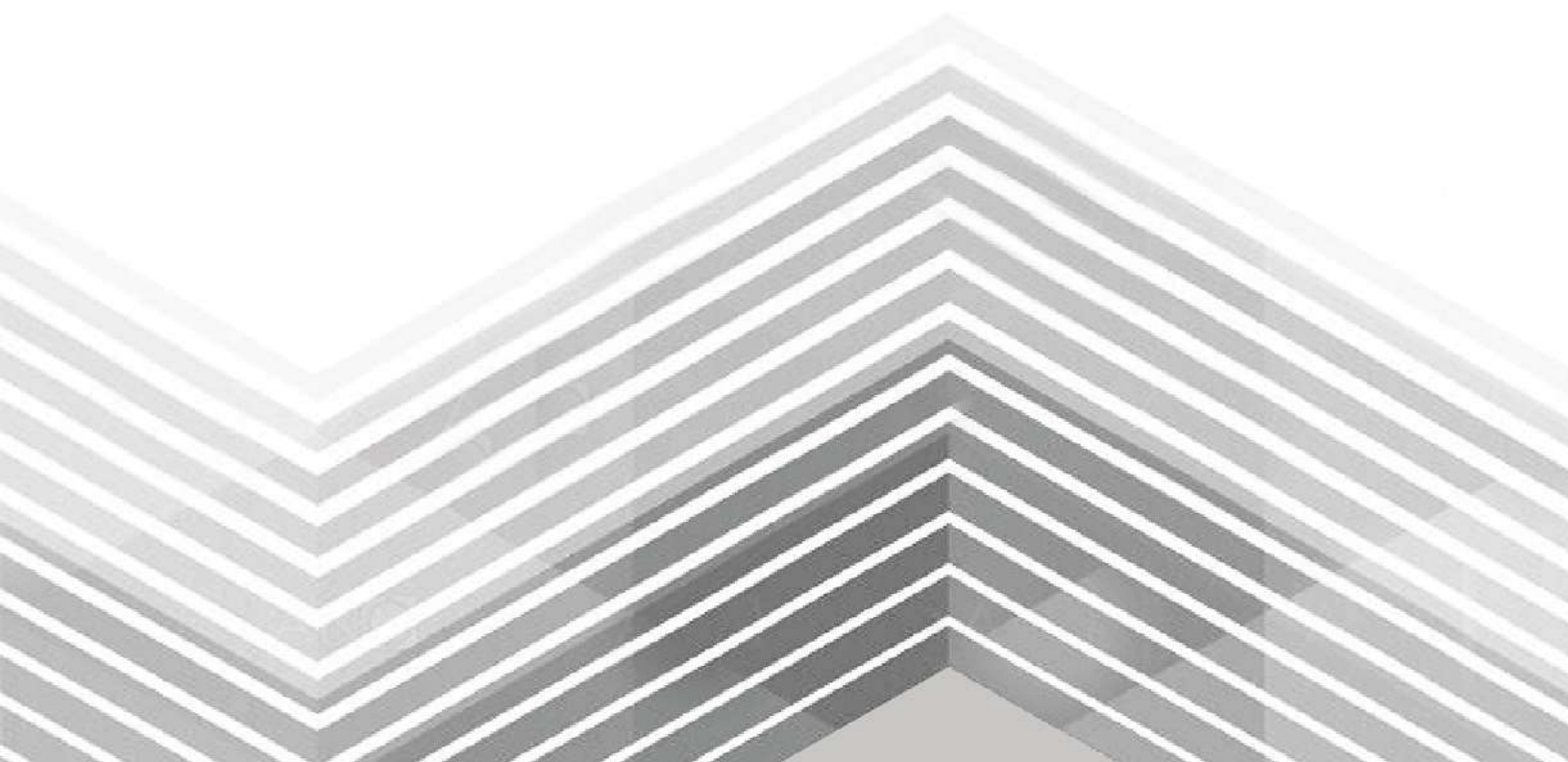

Agencija za nadzor osiguranja - Crna Gora
Insurance Supervision Agency - Montenegro

IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA NADZOR OSIGURANJA
ZA 2020. GODINU

SADRŽAJ

1. UVOD.....	3
2. AKTIVNOSTI AGENCIJE U COVID-19 OKRUŽENJU.....	4
3. NADZORNE AKTIVNOSTI	6
5.1. Posredni nadzor nad poslovanjem društava za osiguranje i Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore	6
5.2. Neposredni nadzor nad poslovanjem društava za osiguranje i Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore	8
5.3. Nadzor nad poslovanjem subjekata koji se bave poslovima zastupanja i posredovanja u osiguranju	9
4. NORMATIVNE AKTIVNOSTI.....	11
5. RJEŠAVANJE PO PRIGOVORIMA OSIGURANIKA I DRUGIH KORISNIKA OSIGURANJA	13
6. IZVJEŠTAVANJE.....	14
7. LICENCIRANJE	17
8. ORGANIZACIJA STRUČNOG ISPITA	18
9. SARADNJA NA UNUTRAŠNEM I MEĐUNARODNOM PLANU	18
9.1. Saradnja na unutrašnjem planu	18
9.2. Saradnja na međunarodnom planu	20
10. UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA I INFRASTRUKTURNA UNAPREĐENJA	21
11. ZAKLJUČNE NAPOMENE.....	21

1. UVOD

Agencija za nadzor osiguranja je tokom 2020. godine sprovedila aktivnosti sa ciljem zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja, obezbjeđenja stabilnosti i razvoja djelatnosti osiguranja zasnovanog na zdravoj konkurenciji i jednakim uslovima poslovanja.

Aktivnosti Agencije u 2020. godini bile su definisane Operativnim planom rada, ali su u određenoj mjeri prilagođene novim okolnostima uzrokovanim epidemijom zarazne bolesti COVID-19 i njenim uticajem kako na rad same Agencije, tako i na sektor osiguranja u cjelini. Aktivnosti Agencije su u izvještajnom periodu bile usmjerene na:

- ⇒ **Kontinuiranu komunikaciju sa društvima za osiguranje**, sa ciljem preventivnog djelovanja usmjerenog na obezbjeđivanju stabilnosti tržišta;
- ⇒ **Preventivno i proaktivno informisanje učesnika na tržištu osiguranja uslovljeno okruženjem COVID-19**, sa ciljem zaštite zdravlja zaposlenih u Agenciji, zaštite zdravlja i interesa potrošača na tržištu osiguranja, te obezbjeđivanja nesmetanog funkcionisanja cjelokupnog sektora osiguranja;
- ⇒ **Ispunjavanju definisanog plana nadzora nad poslovanjem subjekata nadzora na tržištu osiguranja**, kroz planirane, ali i vanredne posredne i neposredne kontrole subjekata nadzora, kao i kroz djelovanje posebno formiranog tima Agencije koji je usljed COVID-19 okolnosti imao zadatak da u pojačanoj komunikaciji sa društvima za osiguranje ažurno sagledava razvoj pokazatelja tržišta osiguranja i njegovih segmenata i predlaže mjere u cilju održavanja stabilnosti tržišta osiguranja;
- ⇒ **Završetak strateških normativnih aktivnosti**, prvenstveno u dijelu završetka izrade radne verzije novog Zakona o osiguranju, kojim se u crnogorsko zakonodavstvo prenose zahtjevi dvije ključne EU direktive koje uređuju obavljanje djelatnosti osiguranja, Solventnost II i Direktiva o distribuciji osiguranja;
- ⇒ **Ažurno postupanje po prigovorima osiguranika i trećih oštećenih lica** na rad društava za osiguranje i drugih subjekata nadzora;
- ⇒ **Završetak aktivnosti na QIS-u i stres testu**, odnosno izrade nacrtu izvještaja o prvoj kvantitativnoj studiji uticaja odredbi Direktive Solventnost II na poslovanje društava za osiguranje u Crnoj Gori i nacrtu izvještaja o prvoj vježbi testiranja otpornosti na stres (stres test) društava za osiguranje u Crnoj Gori;

- ⇒ **Unaprjeđenje IT infrastrukture** kroz uvođenje novog informacionog sistema za dostavljanje i evidenciju izvještaja i podataka za potrebe nadzora elektronskim putem, koji omogućava strukturiranje, klasifikaciju, agregiranje, obradu i analizu podataka i pokazatelja u skladu sa trenutno važećom regulativom, kao i u skladu sa zahtjevima, smjernicama i standardima Direktive Solventnost II;
- ⇒ **Jačanje kadrovskih kapaciteta Agencije**, u dijelu IT poslova i izvještavanja i nadzornih aktivnosti.

Ovaj Izvještaj utvrđen je na 329. sjednici Savjeta Agencije, održanoj 28. aprila 2021. godine.

2. AKTIVNOSTI AGENCIJE U COVID-19 OKRUŽENJU

Nakon proglašenja epidemije zarazne bolesti COVID-19, odlukom Nacionalnog koordinacionog tijela od 26. marta 2020. godine, Agencija je preduzela čitav niz aktivnosti prema učesnicima na tržištu osiguranja, kako prema subjektima nadzora, tako i prema ostalim učesnicima na tržištu osiguranja i prema potrošačima.

U uslovima epidemije COVID-19, Agencija je sa posebnom pažnjom pratila uticaj rizika epidemije na poslovanje subjekata nadzora na tržištu, u cilju preventivnog djelovanja usmjerenog na obezbjeđivanju stabilnosti tržišta osiguranja i zaštite interesa osiguranika i drugih korisnika osiguranja. Agencija je u martu 2020. godine formirala međusektorski Tim za djelovanje u vanrednim situacijama (Krizni tim) koji je tokom izvještajnog perioda intenzivno komunicirao sa društvima za osiguranje, analizirao podatke o njihovom poslovanju, te sagledavao efekte epidemije na stabilnost, pravilnost i zakonitost poslovanja subjekata nadzora. Tim za djelovanje u vanrednim situacijama je od marta 2020. godine u stalnom zasijedanju. Na osnovu preporuka i predloga Tima, Agencija je u izvještajnom periodu donijela niz mjera koje su za cilj imale održavanje stabilnosti tržišta osiguranja.

Savjet Agencije je u aprilu 2020. godine, a na osnovu procjene o mogućim negativnim efektima epidemije na poslovanje crnogorskih osiguravača, njihovu solventnost, kapitalnu adekvatnost i likvidnost, donio strogu preporuku društvima za osiguranje da dobit ostvarenu u 2019. godini, kao i akumuliranu dobit iz prethodnog perioda ne raspoređuju za isplatu dividendi akcionarima, već da je prioritarno usmjere ka očuvanju i jačanju sopstvene kapitalne pozicije. Sva društva za osiguranje su, u izvještajnom periodu, postupila po navedenoj preporuci. Savjet Agencije je u decembru 2020. godine razmatrao status prethodno navedne stroge preporuke iz aprila, te je u cilju stvaranja optimalnih uslova i finansijske osnove za saniranje posljedica krize po tržište osiguranja, Agencija preporučila upravama osiguravača da se i dalje uzdržavaju od donošenja odluka o raspodjeli dividendi akcionarima naročito do trenutka usvajanja revidovanih godišnjih finansijskih izvještaja i izvještaja o poslovanju za 2020. godinu na

skupštinama akcionara, nakon čega bi društva u svom punom kapacitetu mogla sagledati finansijske mogućnosti za donošenje ovakvih odluka, a Agencija mogla jasno cijiniti opravdanost produžavanja ove stroge preporuke, imajući u vidu efekte uticaja epidemije korona virusa na poslovanje crnogorskih društava kako u 2020. godini, tako i u prvom kvartalu 2021. godine. Pri definisanju navedene preporuke Agencija je osiguravačima ukazala na potrebu nastavka dodatnog jačanja njihovog kapitalnog položaja, kako bi sa većom dozom finansijske sigurnosti mogla nastaviti da ispunjavaju svoju važnu funkciju preuzimanja rizika privrede i građana u 2021. godini.

Agencija je krajem 2020. godine izradila i Izvještaj o uticaju epidemije COVID-19 na crnogorsko tržište osiguranja u kojem su prikazani osnovni pokazatelji poslovanja crnogorskih društava za osiguranje za period od osam mjeseci 2020. godine, koji je ukazao da funkcionisanje sektora osiguranja u uslovima COVID-19 okruženja u posmatranom periodu nije bilo ugroženo, te da je očuvana solventna i likvidna pozicija osiguravača. Imajući u vidu da stresna razdoblja, kao što je i ovo uzrokovano epidemijom, karakteriše visok nivo neizvjesnosti, kao i da sektor osiguranja može očekivati efekte materijalizacije rizika epidemije sa određenim vremenskim odmakom, predmetni Izvještaj je obuhvatio i set preporuka upućenih akterima na crnogorskom tržištu osiguranja.

Pored toga, Agencija je donijela niz preporuka društvima za osiguranje sa ciljem obezbjeđivanja fleksibilnijeg pristupa prema korisnicima osiguranja u uslovima brojnih ograničenja uslijed epidemije, kao i niz odluka kojima je produžila određene rokove i saglasnosti, kako bi subjektima nadzora u novonastalim okolnostima omogućila jednostavnije procedure i ekstenzivnije rokove, i to:

- odluku o produženju roka za dostavu izjašnjenja subjektima nadzora u vezi sa podnijetim prigovorima osiguranika i trećih oštećenih lica;
- odluku o produženju perioda važenja saglasnosti date za imenovanje u odbor direktora ili za izvršnog direktora društva za osiguranje.
- odluku o odlaganju održavanja redovnih ispitnih rokova u 2020. godini za stručni ispit za obavljanje poslova zastupanja odnosno posredovanja u osiguranju;

Agencija je potrošačima (osiguranicima i potencijalnim osiguranicima) u 2020. godini uputila niz korisnih informacija, obavještenja i saopštenja:

- Vodič za potrošače koji je za cilj imao da potrošačima u okruženju epidemije COVID-19 ukaže na značaj uslova osiguranja, osiguravajućeg pokrivača, isključenja iz osiguranja, te ugovorenih obaveza, na značaj ostvarivanja dodatne komunikacije sa osiguravačima i zastupnicima/posrednicima u osiguranju kako bi bili informisani u slučaju eventualnih izmjena postupaka i rokova za rješavanje odštetnih zahtjeva, te kako bi se potrošačima ukazalo da povećanju pažnju pri sklapanju novih ugovora osiguranju;
- Obavještenje o načinu komunikacije sa Agencijom kojim se svi subjekti nadzora i lica koja su podnijela ili namjeravaju da podnesu prigovor Agenciji obavještavaju da svu potrebnu komunikaciju sa Agencijom ostvaruju putem telefona ili e-maila;
- Saopštenje u vezi sa statusom ugovora o osiguranju koji su zaključeni kao kolateral za ugovore o kreditu, a povodom odluke Centralne banke Crne Gore o

privremenim mjerama za ublažavanje negativnih uticaja novog koronavirusa na finansijski sistem;

- Saopštenje u vezi sa statusom prava po osnovu zaključenog ugovora o osiguranju u dijelu uslova osiguranja pod kojima je taj ugovor zaključen, posebno u pogledu mogućeg isključenja obaveze osiguravača po osnovu pandemije ili epidemije, pri čemu je saopšteno da je o istom potrebno da vode računa i lica koja zaključuju ugovor o osiguranju, zbog mogućeg uticaja na eventualno ostvarivanje prava iz tog ugovora.

3. NADZORNE AKTIVNOSTI

Tokom 2020. godine Agencija je vršila kontinuirani i sveobuhvatni nadzor tržišta osiguranja u cjelini, kao i nadzor nad pojedinačnim poslovanjem subjekata nadzora na tržištu sprovođenjem posrednih i neposrednih kontrola poslovanja, donošenjem odgovarajućih mjera nadzora propisanih Zakonom o osiguranju za one subjekte nadzora u čijem poslovanju su utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti, te praćenjem sprovođenja izrečenih mjera nadzora.

3.1. Posredni nadzor nad poslovanjem društava za osiguranje i Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore

Agencija je posredni nadzor, tokom izvještajnog perioda, sprovodila putem redovnih posrednih kontrola poslovanja društava za osiguranje i Nacionalnog biroa i ciljnih posrednih kontrola subjekata nadzora.

Redovne posredne kontrole su sprovedene na osnovu izvještaja, podataka i obavještenja koje su društva za osiguranje i Udruženje dostavili Agenciji tokom 2020. godine, na kvartalnom i godišnjem nivou. Agencija je izvršila pet redovnih posrednih kontrola poslovanja društava za osiguranje i Nacionalnog biroa, od čega četiri redovne kvartalne posredne kontrole i jednu redovnu godišnju posrednu kontrolu.

Redovnim kvartalnim posrednim kontrolama obuhvaćeno je poslovanje društava za osiguranje i Nacionalnog biroa u četvrtom kvartalu 2019. godine, kao i u prvom, drugom i trećem kvartalu 2020. godine. Agencija je sačinila zapisnike o sprovedenim redovnim kvartalnim posrednim kontrolama koji su obuhvatili:

- izvještaje o posrednoj kvartalnoj kontroli poslovanja društava za osiguranje, koji sadrže: pregled vlasničke i upravljačke strukture, pokazatelje solventnosti i kapitalne adekvatnosti, strukturu bruto tehničkih rezervi, pregled imovine koja služi za pokriće bruto tehničkih rezervi, pokazatelje produkcije, reosiguranja i finansijske ravnoteže, rezultate poslovanja, indikatore ažurnosti u rješavanju i isplati šteta, pregled nalaza internog revizora društva za osiguranje i status realizacije mjera nadzora izrečenih po osnovu ranije sprovedene redovne posredne kontrole;
- izvještaje o posrednoj kvartalnoj aktuarskoj kontroli društava za osiguranje, koji sadrže: analizu usklađenosti sadržaja mišljenja ovlašćenog aktuara društva za

osiguranje sa regulativom, pokazatelje dovoljnosti premije, pregled načina obračuna tehničkih rezervi po vrstama tehničkih rezervi i rezultat ostvaren od ulaganja sredstava tehničkih rezervi;

- izvještaje o posrednoj kvartalnoj kontroli u dijelu sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma za društva koja se bave poslovima životnog osiguranja;
- izvještaj o posrednoj kvartalnoj kontroli poslovanja Udruženja, koji sadrži pregled pokazatelja poslovanja Garantnog fonda i ažurnosti u rješavanju odštetnih zahtjeva.

Agencija je, takođe, izvršila redovnu godišnju posrednu kontrolu poslovanja društava za osiguranje i Nacionalnog biroa, čiji je predmet bio poslovanje ovih subjekata u 2019. godini, a koji je obuhvatio i izvještaje o rizicima u poslovanju društava za osiguranje, sa ocjenom rizika osiguranja, tržišnog rizika, kreditnog rizika, rizika kapitalne podrške i operativnog rizika.

U izvještajnom periodu Agencija je završila postupak ciljane posredne kontrole usklađenosti opštih akata i akata poslovne politike jednog društva koje se bavi poslovima neživotnih osiguranja sa zakonom i drugim propisima, u dijelu zaključivanja ugovora o osiguranju sa turističkim agencijama. Utvrđene nezakonitosti i nepravilnosti u poslovanju ovog društva za osiguranje su se, u najvećoj mjeri, odnosile na:

- nepostupanje u skladu sa aktima poslovne politike i odredbama Zakona o obligacionim odnosima kojima se uređuju osnovna načela obligacionih odnosa;
- neusklađenost akata poslovne politike sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima kojima se propisuju primjena odredbe polise osiguranja, u slučaju neslaganja odredbe opštih ili posebnih uslova i odredbe polise i rok za isplatu naknade ili svote određene ugovorom o osiguranju;
- neusklađenost predmeta osiguranja u polisama osiguranja sa predmetom osiguranja iz posebnih uslova osiguranja.

Po osnovu predmetne kontrole Agencija je donijela jedno rješenje o izricanju mjere nadzora, po kome je subjekt nadzora postupio.

Agencija je, u izvještajnom periodu, započela 13 postupaka ciljanih posrednih kontrola poslovanja društava za zastupanje u osiguranju u vezi sa članom 65 Zakona o osiguranju koji definiše poslove zastupanja u osiguranju. U izvještajnom periodu su završene četiri ciljane posredne kontrole. Agencija je kod jednog društva za zastupanje u osiguranju utvrdila nepravilnost u evidentiranju određene bilansne pozicije, pa je tom društvu izrekla jednu mjeru upozorenja.

Tokom 2020. godine, Agencija je, kao član kolegijuma nadzornih organa za grupacije Triglav, Sava Re, Grawe, Uniqa i VIG, saradivala sa regulatorom austrijskog finansijskog tržišta (FMA) i Agencijom za nadzor osiguranja Slovenije (AZN). Agencija je učestvovala na on-line kolegijumima nadzornih organa u organizaciji FMA, za grupacije Uniqa, VIG i Grawe, odnosno u organizaciji AZN, za Triglav grupaciju. Na predmetnim kolegijumima su razmatrani ključni pokazatelji poslovanja i rizici u poslovanju društava za osiguranje i grupacije, promjene regulatornog okvira država u kojima posluju članice

grupe kao i rezultati nadzornih aktivnosti sprovedenih nad poslovanjem društava koji su dio grupacije. Pored navedenog, Agencija je, u izvještajnom periodu, saradivala sa austrijskim FMA na projektu procjene uloge interne revizije u društvima za osiguranje koja su članovi austrijskih grupacija.

3.2. Neposredni nadzor nad poslovanjem društava za osiguranje i Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore

Agencija je, u okviru nadzornih aktivnosti koje vrši shodno zakonskim ovlaštenjima, u 2020. godini sprovodila ciljne neposredne kontrole poslovanja subjekata nadzora. Ciljne neposredne kontrole su izvršene na osnovu neposrednog uvida u poslovanje subjekata nadzora, tj. na osnovu neposrednog uvida u opšte akte, akte poslovne politike i poslovne knjige istih, dokumentaciju i podatke koji se odnose na njihovo poslovanje, kao i na osnovu intervjua sa menadžmentom i licima koja su odgovorna za područja poslovanja koja su bila predmet kontrole.

U izvještajnom periodu, neposredni nadzor nad poslovanjem društava za osiguranje je obuhvatio:

- pet postupaka ciljnih neposrednih kontrola, čije je sprovođenje započeto i završeno u 2020. godini,
- dva postupka ciljnih neposrednih kontrola, čije je sprovođenje započeto krajem 2019. godine, a završeno u 2020. godini.

Postupci ciljnih neposrednih kontrola nad poslovanjem društava za osiguranje koje je Agencija započela i završila u 2020. godini su obuhvatili sprovođenje:

- kontrole jednog društva koje se bavi poslovima životnih osiguranja u dijelu postojećeg stanja informacionog sistema;
- kontrole jednog društva koje se bavi poslovima životnih osiguranja u dijelu adekvatnosti obračuna rezervi za učešće u dobiti i zakonitosti rada u oblasti sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma;
- kontrole jednog društva koje se bavi poslovima životnih osiguranja u dijelu proizvoda osiguranja korisnika kredita sa aspekta uticaja na solventnost i zakonitosti rada u oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma;
- kontrole jednog društva koje se bavi poslovima neživotnih osiguranja u dijelu solventnosti, deponovanja i ulaganja sredstava osiguranja, procesa rješavanja šteta, načina obračuna tehničkih rezervi i analize dovoljnosti istih, postojećeg stanja informacionog sistema i preuzimanja rizika u osiguranje;
- kontrole jednog društva koje se bavi poslovima neživotnih osiguranja u dijelu procesa rješavanja i likvidacije šteta i rezervisanja za nastale prijavljene a neriješene štete.

Postupci ciljnih neposrednih kontrola nad poslovanjem društava za osiguranje koje je Agencija započela krajem 2019. godine a završila u 2020. godini su obuhvatili sprovođenje:

- kontrole procesa procjene i likvidacije šteta jednom društvu koje se bavi poslovima neživotnih osiguranja;

- kontrole postojećeg stanja informacionog sistema jednog društva koje se bavi poslovima neživotnih osiguranja.

O sprovedenim ciljnim neposrednim kontrolama sačinjeni su zapisnici sa nalazima i zaključcima o utvrđenim nepravilnostima i nezakonitostima u njihovom poslovanju, koji su se prvenstveno odnosili na:

- nepostupanje u skladu sa odredbama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju kojima se propisuju rok za odlučivanje po zahtjevu za naknadu štete i rok za isplatu naknade štete;
- nepostupanje u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima kojima je propisan rok za isplatu naknade ili svote određene ugovorom o osiguranju;
- nepostupanje u skladu sa odredbama Zakona o sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma kojima je propisana obaveza provjere identiteta korisnika po polisi životnog osiguranja u vrijeme isplate;
- nepostupanje u skladu sa podzakonskim aktom kojim se propisuju jedinstveni kriterijumi za utvrđivanje naknade nematerijalne i nekih vidova materijalne štete;
- nepostupanje u skladu sa podzakonskim aktom kojim se propisuju jedinstveni kriterijumi za procjenu štete na vozilima i štete koja je posljedica nemogućnosti korišćenja vozila;
- nepostupanje u skladu sa podzakonskim aktom Agencije kojim se propisuje bliži sadržaj knjige šteta;
- nepostupanje u skladu sa podzakonskim aktom Agencije kojim se propisuju bliži uslovi za prenos poslova društava za osiguranje;
- nepostupanje u skladu sa internim aktima društva za osiguranje kojima su uređeni: prijava i obrada šteta, postupak za likvidaciju šteta, žalbeni postupak, postupak zaključivanja ugovora o osiguranju, raspodjela troškova poslovanja, sigurnost informacionog sistema.

Tokom izvještajnog perioda, Agencija je društvima za osiguranje izrekla ukupno **jedanaest (11) mjera nadzora**, od kojih šest (6) rješenja o izricanju mjere nadzora i pet (5) mjera upozorenja. Društva za osiguranje su postupila po svim dospjelim nalogima iz izrečenih mjera nadzora.

3.3 Nadzor nad poslovanjem subjekata koji se bave poslovima zastupanja i posredovanja u osiguranju

Neposredni nadzor nad poslovanjem subjekata na tržištu osiguranja koji se bave poslovima zastupanja i posredovanja u osiguranju u 2020. godini je obuhvatio:

- dva postupka ciljnih neposrednih kontrola, koje su započete i sprovedene u 2020. godini,
- jedan postupak ciljne neposredne kontrole, čije je sprovođenje započeto krajem 2019. godine a završeno u 2020. godini.

Postupci ciljnih neposrednih kontrola nad poslovanjem društava za zastupanje u osiguranju i društava za posredovanje u osiguranju koje je Agencija započela i završila u 2020. godini su obuhvatili sprovođenje:

- kontrole jednog društva za zastupanje u osiguranju u dijelu ugovornih odnosa, načina obavljanja poslova zastupanja u osiguranju i finansijskih pokazatelja poslovanja;
- kontrole jednog društva za posredovanje u osiguranju u dijelu usklađenosti obavljanja djelatnosti sa Zakonom o osiguranju i pokazatelja poslovanja.

Agencija je, u izvještajnom periodu, završila i postupak ciljine neposredne kontrole poslovanja jednog društva za zastupanje u osiguranju koju je započela krajem 2019. godine, a koja je obuhvatila ugovorne odnose, način obavljanja poslova zastupanja u osiguranju i finansijske pokazatelje poslovanja.

O sprovedenim ciljnim neposrednim kontrolama sačinjeni su zapisnici sa nalazima i zaključcima o utvrđenim nepravilnostima i nezakonitostima u poslovanju, koji su se prvenstveno odnosili na:

- nepostupanje u skladu sa odredbama Zakona o osiguranju koje propisuju posredovanje u osiguranju;
- nepostupanje u skladu sa odredbama Zakona o osiguranju koje propisuju poslove zastupanja u osiguranju, informacije koje ugovorniku osiguranja pruža zastupnik u osiguranju, sadržaj, rokove i način izvještavanja Agencije;
- nepostupanje u skladu sa odredbama Zakona o obligacionim odnosima kojima se propisuju obavezni elementi polise osiguranja, osiguranje za slučaj smrti maloljetnika i osiguranje života u korist trećeg lica;
- nepostupanje u skladu sa odredbama Zakona o računovodstvu kojima se propisuje vođenje poslovnih knjiga;
- nepostupanje u skladu sa podzakonskim aktom kojim se propisuje sadržina obrasca polise osiguranja od autoodgovornosti;
- nepostupanje u skladu sa odredbama Zakona o privrednim društvima koje propisuju evidenciju i dokumentaciju koju društva vode u svojem sjedištu;
- nepostupanje u skladu sa internim aktima koji uređuju proceduru rada.

Tokom izvještajnog perioda, Agencija je društvima za zastupanje i posredovanje u osiguranju izrekla ukupno devet (9) mjera nadzora od kojih je:

- **sedam (7) rješenja** o izricanju mjere nadzora: šest (6) društvima za zastupanje u osiguranju i jedna (1) društvu za posredovanje u osiguranju, i
- **dvije (2) mjere upozorenja**: jedna (1) društvu za zastupanje u osiguranju i jedna (1) društvu za posredovanje u osiguranju.

Subjekti nadzora su postupili po dospelim nalogima iz izrečenih mjera nadzora.

4. NORMATIVNE AKTIVNOSTI

Normativne aktivnosti Agencije za nadzor osiguranja u 2020. godini odvijale su se nesmetano, uprkos otežanim okolnostima rada uzrokovanim epidemijom COVID-19.

Ove aktivnosti bile su usmjerene prvenstveno na finalizaciju radne verzije novog Zakona o osiguranju, kojim se u crnogorsko zakonodavstvo prenose dvije najvažnije evropske direktive iz oblasti osiguranja – Direktiva Solventnost II (SII) i Direktiva o distribuciji osiguranja (IDD). Navedena aktivnost, koja je sprovedena najvećim dijelom u sklopu twinning projekta finansiranog sredstvima iz IPA II fondova (projekat Finansijske usluge: usklađivanje sa EU *acquis*-om i jačanje kapaciteta supervizora) u saradnji sa ekspertima iz njemačkog (BaFin) i hrvatskog nadzornog organa tržišta osiguranja (HANFA), finalizovana je krajem maja 2020. godine, a u međuvremenu, paralelno sa ovim aktivnostima je izrađen i nacrt normi kojima će se u crnogorsko zakonodavstvo prenijeti i Direktiva IDD. Kako su u izradi pomenutog propisa u 2019. godini aktivno bili uključeni i predstavnici društava za osiguranje, Nacionalnog biroa osiguravača i Ministarstva finansija, u toku prethodne godine predstavnici sektora osiguranja pratili su finalizaciju i aktuelne izmjene odredbi, sa čijom osnovnom verzijom su upoznati u toku 2019. godine, pa su u više navrata davali sugestije na ranu verziju teksta zakona.

Zakon je 30. decembra 2020. godine upućen Ministarstvu finansija i socijalnog staranja na dalju proceduru, a početkom februara 2021. godine stavljen je na javnu raspravu.

Navedeni zakon u crnogorsko zakonodavstvo prenosi aktuelne evropske regulatorne zahtjeve i standarde za oblast osiguranja. Direktiva SII uređuje osnivanje i funkcionisanje društava za osiguranje i reosiguranje i organizaciju nadzora nad poslovanjem tih društava, a Direktiva IDD uređuje tržišno ponašanje svih subjekata koji učestvuju u kreiranju, promociji i distribuciji usluga osiguranja u Crnoj Gori i obaveze svih distributera - kako osiguravača, tako i lica koja se bave posredovanjem, odnosno zastupanjem u osiguranju.

Prema tom propisu, društva za osiguranje biće dužna da poslovanje organizuju imajući u vidu rizike kojima su u poslovanju izloženi ili mogu biti izloženi. U odnosu na postojeći, novi zakon predviđa drugačiji način obračuna kapitalnih zahtjeva, tehničkih rezervi, vrjednovanja imovine i uspostavlja drugačiji koncept upravljanja u društvima za osiguranje (Direktiva SII predviđa uspostavljanje najmanje četiri obavezne funkcije uključujući i sistem upravljanja rizicima, a Direktiva IDD i „petu ključnu funkciju” – funkciju odgovornu za distribuciju). Zakon uređuje način i uslove za prekogranično pružanje usluga - sloboda osnivanja i sloboda pružanja usluga, i detaljno propisuje način funkcionisanja osiguravača koji su dio grupe, kao i superviziju nad tim subjektima nadzora.

Prenošenjem Direktive IDD u nacionalno zakonodavstvo, stavlja se akcenat na potrošača i njegove potrebe, preciznije se definišu informacije koje su potrebne prosječnom potrošaču za donošenje informisane odluke o potrebi zaključenja ugovora o

osiguranju, pa takav fokus donosi i više obaveza za distributere, i to u svim fazama - od trenutka dizajniranja proizvoda osiguranja, preko načina nuđenja potrošačima i prava potrošača u postupku zaključivanja ugovora. Konceptija Direktive ostavlja mogućnost prilagođavanja određenih segmenata nacionalnim zakonodavstvima, prvenstveno u pogledu organizacije distribucije, pa su zato u ovom zakonu shodno dosadašnjoj praksi u Crnoj Gori, zadržani pojmovi zastupnik i posrednik u osiguranju. Sva lica uključena u distribuciju, uključujući i osiguravače, imaće i posebne zahtjeve u pogledu stručne osposobljenosti kroz obavezu kontinuirane edukacije, kao uslov za nastavak rada. Jedinstven za sve distributere je fokus na potrošača, njegovo znanje o tom proizvodu i njegovi interesi, tj. očekivanja u pogledu osiguravajućeg pokrića, sa posebnim akcentom na proizvode životnog osiguranja kod kojih se dio premije usmjerava na ulaganja u investicione fondove, a rizik tog ulaganja snosi sam potrošač. Za te vrste osiguranja, koje se u ovom momentu još ne nude na crnogorskom tržištu osiguranja, ali za njih vlada značajno interesovanje u okruženju i šire, propisana su posebna pravila u dijelu izvještavanja i sprječavanja konflikta interesa.

U dijelu **podzakonske regulative**, tokom 2020. godine, Agencija je donijela sljedeća akta:

- **Pravilnik o izmjenama Pravilnika o bližem sadržaju Izvještaja o spoljnoj reviziji u društvu za osiguranje** ("Službeni list Crne Gore", br. 029/20), u cilju tehničke izmjene zbog usklađivanja s drugim propisom;
- **Pravilnik o izmjeni Pravilnika o bližem sadržaju knjige šteta** ("Službeni list Crne Gore", br. 29/20 od 06. 04. 2020. godine), takođe sa tehničkim izmjenama u cilju usklađivanja sa drugim propisom;
- **Pravilnik o izmjeni Pravilnika o sadržini obrasca polise osiguranja od automobilske odgovornosti** ("Službeni list Crne Gore", br. 66/20 i 81/20), u cilju izmjene obrasca polise kod ove vrste osiguranja, zbog potrebe usklađivanja s drugim propisom;
- **Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o sadržaju izveštaja, obavještenja i drugih podataka koji se dostavljaju Agenciji za nadzor osiguranja i o načinu i rokovima za njihovo podnošenje** („Službeni list Crne Gore”, br. 30/20), kojim se definiše način podnošenja određenih redovnih izveštaja koji se podnose Agenciji; i
- **Pravilnik o postupku koji se odnosi na pritužbe osiguranika i drugih lica** („Službeni list Crne Gore“, br. 66/20), uvodeći određena unaprijeđenja u već postojeću proceduru postupanja sa prigovorima u okviru Agencije.

Pored navedenih podzakonskih akata, Agencija je donijela **Smjernice za upravljanje IT rizicima u društvima za osiguranje**. Cilj Smjernica za upravljanje IT rizicima u društvima za osiguranje su razvoj svijesti o rizicima vezanim za informacione sisteme, sa posebnim naglaskom na rizike vezane za upotrebu IT-a kao i upoznavanje društava sa dobrim praksama koje se koriste za ublažavanje pomenutih rizika. Smjernice su namijenjene društvima za osiguranje i adresirane su naročito organima upravljanja i rukovođenja i licima koja nose odgovornosti vezano za upravljanje informacionim tehnologijama u društvu, kao i svim kontrolnim nivoima društva za osiguranje.

U drugoj polovini 2020. godine, Agencija je nadležnom Ministarstvu finansija inicirala i **izmjene Pravilnika o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društva za osiguranje**. Naime, vodeći se inicijativama prispjelim od Nacionalnog biroa osiguravača i nekih društava za životna osiguranja, Agencija je razmotrila mogućnosti dodatnih vidova ulaganja tehničkih rezervi, pa je predložila da se postojeći Pravilnik izmijeni. Kako su u proceduri javne rasprave o predlogu Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o deponovanju i ulaganju sredstava tehničkih rezervi društava za osiguranje stigle nove inicijative za dalje izmjene ovog Pravilnika, Agencija je iste uzela u razmatranje pa će inovirani tekst Pravilnika biti ponovo upućen nadležnom ministarstvu na dalju proceduru.

5. RJEŠAVANJE PO PRIGOVORIMA OSIGURANIKA I DRUGIH KORISNIKA OSIGURANJA

Sprovodeći zakonske nadležnosti u pogledu postupanja po prigovorima osiguranika i trećih oštećenih lica na rad društava za osiguranje i drugih subjekata nadzora, Agencija za nadzor osiguranja je u toku 2020. godine primila ukupno 52 prigovora, od kojih se 50 odnosilo na postupanje društava za osiguranje, a dva na postupanje Nacionalnog biroa osiguravača Crne Gore.

Od ukupnog broja prigovora na rad osiguravača, 47 prigovora odnosilo se na rad društava za neživotno osiguranje, a tri prigovora na rad društava za životno osiguranje.

U dijelu neživotnog osiguranja, od ukupno 47 prigovora:

- ⇒ 17 prigovora odnosilo se na naknadu štete po osnovu osiguranja od autoodgovornosti, i to u vezi sa obračunom i isplatom nespornog dijela štete;
- ⇒ 16 prigovora odnosilo se na naknadu štete po osnovu osiguranja od posljedica nesrećnog slučaja (nezgode);
- ⇒ šest prigovora odnosilo se na dobrovoljno zdravstveno osiguranje i osiguranje hiruruških intervencija;
- ⇒ po dva prigovora odnosila su se na kasko osiguranje, putno zdravstveno osiguranje i osiguranje odgovornosti i
- ⇒ po jedan prigovor bio je u vezi sa naknadom štete odnosno ostvarivanjem prava iz ugovora o osiguranju u vrstama osiguranje putnika u saobraćaju i osiguranje imovine.

Prigovor na rad Nacionalnog biroa odnosio se na naknadu štete pricinjene nepoznatim vozilom i na regresni postupak koji je vođen protiv podnosioca prigovora pred Nacionalnim biroom.

U dijelu životnog osiguranja, od ukupno tri prigovora:

- ⇒ dva prigovora su se odnosila na isplatu osigurane sume po zaključenim ugovorima o osiguranju života;

⇒ jedan prigovor se odnosio na nezgodu zaključenu dodatno uz ugovor o osiguranju života.

U pogledu rezultata postupaka po prigovorima:

- **30 prigovora bili su neosnovani** – podnosilac nije dostavio potrebnu dokumentaciju na kojoj bazira prigovor ili je društvo u postupku naknade štete ispoštovalo sve obaveze shodno uslovima koji se na ugovor primjenjuju. U nekim situacijama prigovor se nije ni mogao razmatrati jer je prije podnošenja prigovora već bilo potpisano vansudsko poravnanje sa društvom za osiguranje ili je u toku postupka pred Agencijom pokrenut sudski postupak;
- **devet prigovora je bilo osnovano**, pa je u postupku rješavanja prigovora, u dogovoru sa podnosiocem, društvo isplatilo dodatni iznos (u jednom slučaju i dodatnu osiguranu sumu), nakon čega je društvo sa podnosiocem potpisano vansudsko poravnanje;
- kod **osam prigovora podnosilac je povukao prigovor/odustao** od daljeg postupka pred Agencijom;
- za **pet prigovora postupak je još uvijek u toku.**

Predmet prigovora najčešće je bilo postupanje društava za osiguranje po zahtjevima za naknadu štete, u pogledu zahtijevane dokumentacije za dodatni iznos prvobitno opredijeljene naknade ili osnov za odbijanje odštetnog zahtjeva. Kako je od jula 2020. godine na snazi novi Pravilnik o postupku odlučivanja po prigovorima osiguranika i drugih lica, za sve prigovore Agencija je u obavezi da uz saglasnost podnosioca prigovora, predloži organizaciju sastanka sa predstavnikom društva za osiguranje, kako bi se u neposrednoj komunikaciji pokušalo doći do drugačijeg ishoda.

Takođe, od 6. avgusta 2020. godine na snazi je Zakon o alternativnom rješavanju sporova, pa, kako je istim zakonom kao obaveza pred započinjanje sudskog postupka naknade štete uveden postupak rješavanja sporova iz osiguranja pred medijatorom, u pouci o primjeni daljih sredstava koje podnosilac ima na raspolaganju, Agencija podnosiocima usmjerava i na taj mehanizam rješavanje sporova.

5. IZVJEŠTAVANJE

Agencija je u 2020. godini obavljala redovne aktivnosti koje obuhvataju prikupljanje, analizu i objavljivanje relevantnih podataka i izvještaja koji uključuju relevantne pokazatelje poslovanja društava za osiguranje u cilju pravovremenog, adekvatnog i kvalitetnog informisanja javnosti i korisnika usluga osiguranja, a istovremeno je sprovodila i intenzivne aktivnosti na unaprjeđenju poslovnih procesa koji se odnose na oblast izvještavanja od strane subjekata nadzora na tržištu osiguranja.

Pored navedenog, Agencija je u 2020. godini radila na finalnoj obradi dostavljenih podataka i pripremi nacрта izvještaja o Prvoj kvantitativnoj studiji uticaja odredbi Direktive Solventnost II na poslovanje društava za osiguranje u Crnoj Gori (QIS), koji je za cilj imao

da pokaže stepen spremnosti crnogorskih društava za primjenu novih regulatornih standarda Direktive Solventnost II. Dodatno, Agencija je u projektnoj saradnji sa ekspertom iz Centralne banke Holandije (DNB), i uz učešće svih osiguravača na tržištu, u 2020. godini sprovedla prvu vježbu testiranja otpornosti na stres (stres test) društava za osiguranje u Crnoj Gori usklađen sa standardima EIOPA-e i Direktivom Solventnost II, te pripremila nacrt izvještaja o stres testu. Stres test je za cilj imao da procijeni ranjivost sektora osiguranja na nepovoljni, ali realni tržišni scenario, ali i da podigne svijest kod uprava osiguravača o realnim tržišnim rizicima koji mogu negativno uticati na solventnost društava. Dobijeni rezultati stres testa su društvima, ali i Agenciji kao regulatornom organu, pružili odgovore na pitanje da li sektor osiguranja u cjelini, ali i društva pojedinačno, imaju dovoljno finansijskih kapaciteta da izdrže izazov predstavljen u stres testu.

U okviru svojih nadležnosti, Agencija je redovno informisala javnost o aktivnostima Agencije, o aktuelnim informacijama sa tržišta osiguranja, o izmjenama važeće i donošenju nove regulative, kao i o podacima o učesnicima na tržištu osiguranja u Crnoj Gori. Na osnovu analiza, finansijskih, statističkih i drugih izvještaja društava za osiguranje i drugih subjekata nadzora, Agencija je u toku 2020. sprovedila aktivnosti na pripremi redovnih analiza tržišta i izvještaja o stanju na tržištu osiguranja na mjesečnom, kvartalnom i godišnjem nivou i sprovedila mjere u cilju poštovanja primjenjive regulative u ovom domenu.

Agencija je u toku 2020. godine u domenu analize tržišta i izvještavanja, realizovala, između ostalog, i sljedeće aktivnosti:

- u domenu izvještavanja na internet stranici Agencije objavljeni sljedeći izvještaji:
 - ⇒ 12 mjesečnih izvještaja sa preliminarnim podacima o broju osiguranja, visini bruto fakturisane premije po vrstama osiguranja i po društvima za osiguranje, broju šteta za rješavanje, broju i iznosu riješenih šteta po vrstama osiguranja;
 - ⇒ četiri kvartalna izvještaja sa preliminarnim podacima o visini bruto fakturisane premije, zarađenoj bruto premiji, ukupnoj aktivni, finansijskim rezultatima poslovanja prije oporezivanja po društvima za osiguranje, te agregatni bilansi stanja društava za osiguranje i podaci o visini bruto fakturisane premije, visini zarađene bruto premije i broju i visini riješenih šteta po vrstama osiguranja.
- izrađen je i Skupštini Crne Gore u zakonskom roku dostavljen Izvještaj o stanju na tržištu osiguranja Crne Gore za 2019. godinu, koji je obuhvatio analizu najznačajnijih trendova, pokazatelja stanja na tržištu osiguranja, pokazatelja poslovanja društava za osiguranje, kao i podaci prikazani od strane Nacionalnog biroa;
- prikupljeni su i objavljeni godišnji finansijski iskazi sa mišljenjem revizora društava za osiguranje shodno Zakonu o reviziji, kao i kvartalni finansijski iskazi shodno Zakonu o računovodstvu;
- pripremljene su redovne i detaljne analize poslovanja tržišta osiguranja za interne potrebe Agencije;

- pripremljeni su i podaci o bruto fakturisanjoj premiji u skladu sa Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike za MONSTAT za četiri kvartala;
- pripremljena su i dva kvartalna izvještaja i jedan mjesečni izvještaj o tržištu osiguranja za potrebe radnih tijela za Privrednu komoru Crne Gore;
- prikupljeni su i analizirani statistički i finansijski podaci koje društva za posredovanje, odnosno za zastupanje u osiguranju, ovlašćeni zastupnici-preduzetnici i banke koje obavljaju poslove zastupanja u osiguranju u okviru redovnog izvještavanja dostavljaju na godišnjem nivou.

Agencija je u kontinuitetu izvršavala sve obaveze koje proističu iz članstva u Savjetu za finansijsku stabilnost, a koje se između ostalog odnose na prikupljanje, analizu i pripremu kvartalnih izvještaja o statističkim podacima (struktura bruto fakturisane premije, broj osiguranja po vrstama osiguranja, broj i iznos riješenih šteta po vrstama osiguranja, podaci o strukturi kapitala i rezervi cjelokupnog tržišta osiguranja, strukturi i visini tehničkih rezervi i njihovom deponovanju i ulaganju, obračunu kapitala i garantnog kapitala i procjene adekvatnosti kapitala, solventnosti, likvidnosti, kao i agregatni bilans stanja i bilans uspjeha) i prikupljanje statističkih podataka, za potrebe analize i pripreme mjesečnih izvještaja o strukturi bruto fakturisane premije po vrstama osiguranja, broju osiguranja i broju i iznosu riješenih šteta po vrstama osiguranja.

Agencija je, u saradnji sa Delegacijom Evropske Unije u Crnoj Gori, Ministarstvom finansija i supervizorima iz finansijskog sektora u periodu od 2018. do 2020. godine sprovela intenzivne aktivnosti na implementaciji projekta koji se finansirao iz paketa IPA II Assistance 2014-2020 „*Podrška regulaciji finansijskih usluga*” za razvoj specijalizovanog softverskog rješenja za oblast izvještavanja za potrebe nadzora. Tokom 2020. godine završen je razvoj i testiranje novog informacionog sistema, čime su stvoreni uslovi da se poslovni procesi u oblasti izvještavanja i istraživanja tržišta osiguranja značajno unaprijede. U procesu testiranja novog informacionog sistema i obuke budućih korisnika, aktivnu ulogu su imala i društva za osiguranje. U okviru novog informacionog sistema Agencija će uspostaviti portal preko kojeg će osiguravajućim društvima i drugim subjektima nadzora biti omogućeno da sve redovne izvještaje (mjesečne, kvartalne, godišnje) dostavljaju Agenciji elektronskim putem i digitalno potpisane u skladu sa najboljom praksom i tehničkim standardima izvještavanja koji su u primjeni u Evropskoj uniji. Takođe, sprovedene su aktivnosti na zaokruživanju pravnog okvira i uspostavljanju odgovarajuće infrastrukture, neophodnih za punu primjenu digitalizacije u segmentu izvještavanja Agencije.

Navedena softverska platforma u tehničkom smislu daje kvalitetnu i tehnički sofisticiranu osnovu za prikupljanje, obradu, verifikaciju i analizu podataka koji se koriste kao osnova za nadzor. Nakon zaokruživanja pravnog okvira i početka primjene novog informacionog sistema Agencija će tokom 2021. godine implementirati punu digitalizaciju u proces izvještavanja Agencije. Ovim će se značajno ubrzati i olakšati dostava podataka i izvještaja, ali će se istovremeno napraviti i značajan iskorak u pogledu kvaliteta i pouzdanosti procesa prikupljanja, obrade, verifikacije i analize podataka i informacija u Agenciji. Takođe, veoma značajni efekti se odnose na smanjenje operativnih rizika u pratećim poslovnim procesima u Agenciji i u društvima za osiguranje i postizanje veće

efikasnosti i kvaliteta u upravljanju ograničenim resursima i na tržištu osiguranja i u Agenciji.

Pored navedenog, novo softversko rješenje pružiće Agenciji neophodnu infrastrukturu za buduću implementaciju direktive SII u dijelu izvještavanja u skladu sa zahtjevima, smjernicama i standardima koje izdaje Evropsko nadzorno tijelo za oblast osiguranja i penzija (EIOPA).

7. LICENCIRANJE

Sprovodeći propisane nadležnosti u dijelu licenciranja subjekata tržišta osiguranja - izdavanje dozvola za rad, saglasnosti, ovlašćenja i odobrenja za obavljanje određenih poslova, postupajući po primljenim zahtjevima Agencija je tokom 2020. godine izdala:

- **sedam saglasnosti** za sticanje odnosno povećanje kvalifikovanog učešća u društvu za osiguranje (član 23 Zakona);
- **osam odobrenja** društvu za osiguranje na izbor spoljnog revizora društva za osiguranje (član 168 Zakona);
- **četiri saglasnosti** na statut društva za osiguranje (član 39 Zakona);
- **39 saglasnosti** za imenovanje članova odbora direktora (čl. 49 Zakona);
- **dvije saglasnosti** za imenovanje izvršnog direktora (čl. 49 i 50 Zakona);
- **jedno ovlašćenje** za obavljanje aktuarskih poslova (čl. 153 Zakona);
- **37 saglasnosti** za obavljanje poslova posredovanja i zastupanja u osiguranju (čl. 60 i 71 Zakona);
- **dvije dozvole** za rad društvu za posredovanje u osiguranju (čl. 56 Zakona).
- **jednu saglasnost** za osnivanje organizacionog dijela-podružnice društvu za osiguranje (čl. 40 Zakona).

U toku 2020. godine, Agencija je postupajući po službenoj dužnosti, donijela i rješenje o oduzimanju dozvole za rad jednom društvu za zastupanje u osiguranju DOZ DOO Podgorica, koje je prestalo sa obavljanjem djelatnosti zastupanja u osiguranju.

Kada su u pitanju saglasnosti izdate Udruženju - Nacionalni biro osiguravača Crne Gore, Agencija je tokom 2020. godine, shodno nadležnostima propisanim Zakonom o obaveznom osiguranju u saobraćaju, donijela Odluku o visini redovnog doprinosa Garantnom fondu za 2021. godinu.

U toku 2020. godine, Agencija je analizirala i aktivnosti šest društava za osiguranje u dijelu prenosa poslova, koja su shodno zahtjevima Pravilnika o prenosu poslova društava za osiguranje, dostavila obavještenje i dokumentaciju za poslove odnosno poslovne procese, koje namjeravaju da prenesu na druga lica. Usklađivanje se odnosilo na postupke prenosa poslova u oblasti informacionih tehnologija: infrastrukture i održavanja IT sistema.

8. ORGANIZACIJA STRUČNOG ISPITA

U toku 2020. godine, održavanje redovnih ispitnih rokova za sticanje zvanja ovlaštenog posrednika odnosno zastupnika u osiguranju bilo je znatno otežano zbog epidemije COVID-19, zbog čega se i način održavanja morao prilagoditi aktuelnim mjerama nadležnih organa.

Imajući u vidu zahtjevnu organizaciju i neophodnost postupanja shodno mjerama nadležnih organa, Savjet Agencije je odložio održavanje redovnog ispitnog roka u maju.

Kada su epidemiološke okolnosti dozvolile, pristupilo se organizovanju dodatnog ispitnog roka, u julu 2020. godine. Navedeni stručni ispit je organizovan shodno čl. 60 i 71 Zakona o osiguranju, na način i po proceduri propisanoj za redovne rokove Pravilnikom o sadržini i načinu polaganja stručnog ispita za obavljanje poslova posredovanja, odnosno zastupanja u osiguranju.

Za vanredni julski ispitni rok **ukupno se prijavilo 64 kandidata**, uključujući lica koja se prijavljuju za polaganje ispita u cjelosti kao i za polaganje dijela ispita prenijetog iz prethodnih rokova, od čega je ispit, odnosno dio ispita, **položilo 40 lica**.

U pogledu redovnog roka u novembru, ponovo u vezi sa složenom epidemiološkom situacijom, Savjet Agencije je donio odluku o odlaganju održavanja redovnog roka. Dodatni ispitni rok, koji je trebalo da se održi u novembru 2020. godine, održan je početkom aprila 2021. godine.

9. SARADNJA NA UNUTRAŠNJEM I MEĐUNARODNOM PLANU

9.1. Saradnja na unutrašnjem planu

U 2020. godini, u skladu sa nadležnostima Agencije nastavljena je saradnja sa institucijama u Crnoj Gori: Skupštinom Crne Gore, Vladom Crne Gore, Ministarstvom finansija, Savjetom za finansijsku stabilnost, Nacionalnim biroom osiguravača, Centralnom bankom Crne Gore, Komisijom za tržište kapitala, Sektorom za sprječavanje pranja novca i finansiranja terorizma Uprave policije, Privrednom komorom Crne Gore, Zavodom za statistiku Crne Gore i drugim institucijama u formi prilagođenoj posebnim okolnostima, nastalim usljed epidemije COVID-19.

U domenu evropskih integracija, Agencija je, u saradnji sa Delegacijom Evropske unije u Crnoj Gori, Ministarstvom finansija i supervizorima iz finansijskog sektora u 2020. godini nastavila i završila sprovođenje intenzivnih aktivnosti na implementaciji projekata, otpočetih 2018. godine, koji se finansiraju iz paketa IPA II Assistance 2014-2020 i to:

- Twinning projekta „*Finansijske usluge: usklađivanje sa EU ACQUIS-om i jačanje kapaciteta supervizora*“ u transponovanju nove evropske regulative u oblasti osiguranja, i obezbijevanje obuka za zaposlene u domenu primjene novog koncepta supervizije zasnovanog na rizicima;
- Projekta „*Podrška regulaciji finansijskih usluga*“ za razvoj specijalizovanog softverskog rješenja za oblast supervizije osiguranja, koji će omogućiti strukturu, klasifikaciju, agregiranje, obradu i analizu podataka i pokazatelja u skladu sa novim konceptom supervizije – Solventnost II i u skladu sa zahtjevima, smjernicama i standardima koje izdaje Evropsko nadzorno tijelo za osiguranje i penzijsko osiguranje.

Agencija za nadzor osiguranja je, kroz saradnju sa Crnogorskim aktuarskim društvom - CAD, podržala inicijative CAD-a usmjerene ka edukaciji aktuara i popularizaciji aktuarske profesije, koja je od posebne važnosti za čitav sistem osiguranja. Zajedno sa predstavnicima CAD-a razmatrane su načelne ideje i mogućnosti za dalju formalnu edukaciju i usavršavanje aktuarskog kadra. Osim toga, realizovane su i zajedničke aktivnosti na organizaciji seminara i konferencija, koje su imale za cilj dalje usavršavanje ovlašćenih aktuara i generisanje dodatnog interesovanja za buduće ovlašćene aktuare.

Uvažavajući potrebu za daljim jačanjem finansijske pismenosti stanovništva, kao i za društveno odgovornim i korisnim djelovanjem, Agencija za nadzor osiguranja je, u saradnji sa društvima za osiguranje i Nacionalnim biroom osiguravača, izradila crnogorsku verziju društvene igre **“Manje rizika, više zabave”**. Krajem 2019. godine, na zahtjev Agencije, dobijena je licenca za izradu crnogorske verzije društvene igre “Manje rizika, više zabave” (*“Less risk, more fun”*), čiji su autori Asocijacija osiguravača Austrije (VVO) i Inicijativa za učenje preduzetništva (IFTE), takođe iz Austrije. Originalna verzija igre je pripremljena uz podršku Udruženja učitelja Austrije. Društvena igra 'Manje rizika - više zabave' namijenjena je djeci i mladima uzrasta 12 i više godina. Za mlade je veoma važno podizanje svijesti o rizicima koji nas okružuju: važnost osiguranja života i imovine, kao i podizanje svijesti o nužnosti dobrovoljne penzije štednje. Cilj igre je da se, kroz zabavu, kod mladih probudi svijest o riziku, te da se oni upoznaju sa mogućnostima upravljanja rizicima koje nudi osiguranje u rješavanju životnih problema u različitim fazama života. Rezultati na planu jačanja finansijske pismenosti djece u Austriji su, nakon izrade i distribucije igre svim školama u toj zemlji, impresivni, što je motivisalo i druge zemlje Evrope i našeg regiona da izrade nacionalne verzije igre i podijele obrazovnim institucijama (Hrvatska, Sjeverna Makedonija i dr.). U finansiranju i izradi igre učestvovala je kompletan sektor osiguranja u Crnoj Gori, a igra nema komercijalni karakter, već je čitav tiraž namijenjen besplatnoj distribuciji svim osnovnim i srednjim školama u Crnoj Gori. Izrada i distribucija ove igre inicijalno je planirana kao jedna od početnih aktivnosti u implementaciji Komunikacione strategije za jačanje kulture osiguranja u Crnoj Gori, koja je krajem 2019. godine pripremljena, ali s obzirom na novonastale okolnosti odložena do stabilizacije epidemiološke situacije. Igra će, uz obuku nastavnog kadra ukoliko to bude neophodno, biti distribuirana školama u Crnoj Gori čim se za to steknu uslovi.

9.2. Saradnja na međunarodnom planu

U dijelu međunarodne saradnje, Agencija je najveći dio saradnje ostvarila sa supervizorom austrijskog finansijskog tržišta (FMA), Agencijom za nadzor osiguranja Slovenije (AZN), Hrvatskom agencijom za nadzor finansijskih usluga (HANFA), Agencijom za nadzor osiguranja Sjeverne Makedonije (ASO), Centralnom bankom Holandije (DNB), Federalnim finansijskim nadzornim organom Njemačke (BAFIN).

Predsjednik Savjeta i direktorica Agencije za nadzor osiguranja susreli su se tokom prošle godine u Podgorici sa predsjednikom Upravnog vijeća Hrvatske agencije za nadzor finansijskih usluga, dr Ante Žigmanom i saradnicima.

Predstavnici Agencije su zahvalili na velikoj podršci HANFA-e u okviru projekta "Podrška regulaciji finansijskih usluga", koji je rezultirao brojnim benefitima i po Agenciju za nadzor osiguranja, i po cjelokupno tržište osiguranja u Crnoj Gori. Tokom susreta razgovarano je i o preventivnim mjerama u otežanim uslovima funkcionisanja tržišta osiguranja, novim formama izvještavanja subjekata nadzora prema regulatoru, kao i o modelima finansiranja i sprovođenja jačanja finansijske pismenosti stanovništva.

Tokom bilateralnog sastanka sa rukovodstvom Agencije za nadzor osiguranja Sjeverne Makedonije, održanog takođe u Podgorici, dogovorena je učestalija komunikacija i razmjena informacija i iskustava između dva regulatora. Tokom sastanka razmijenjene su informacije o pokazateljima poslovanja tržišta osiguranja dvije države, kao i nadzorne aktivnosti koje za cilj imaju održanje stabilnosti tržišta, kao i zaštitu interesa osiguranika i korisnika osiguranja. S tim u vezi, posebno su analizirane aktivnosti koje se odnose na prelazak na regulatorni režim Solventnost II. Poseban predmet interesovanja rukovodstva regulatora Sjeverne Makedonije bile su aktivnosti Agencije za nadzor osiguranja Crne Gore na uvođenju novog softverskog rješenja za izvještavanje, koji će značajno unaprijediti i učiniti preciznijim sistem izvještavanja subjekata nadzora prema Agenciji kao regulatornom organu.

Agencija je u 2019. godini iskazala interesovanje i preuzela ulogu domaćina proljećnog 19. redovnog godišnjeg sastanka supervizora osiguranja zemalja Centralne i Jugoistočne Evrope (CESEE ISI) u 2020. godini. Navedena aktivnost pripremana je u saradnji sa regulatorom austrijskog finansijskog tržišta (FMA), a redovno proljećno zasijedanje je trebalo da se održi u aprilu 2020. godine u Crnoj Gori. Međutim, uvažavajući epidemiološku situaciju u prethodnoj godini, kako u Crnoj Gori, tako i u zemljama učesnicama navedenog sastanka, aktivnost je odložena do daljnjeg. Agencija je iskazala spremnost da bude domaćin navedenog redovnog godišnjeg sastanka i istu realizuje onda kada to dozvoli epidemiološka situacija u zemlji i ostalim zemljama učesnicama ovog događaja.

Kako su brojni zakazani sastanci tokom 2020. godine u okviru bilateralne saradnje otkazani, održane su brojne online konsultacije sa predstavnicima supervizora osiguranja regiona i Evrope u cilju razmjene iskustava i analize efekata koje je izazvala epidemija COVID-19 na finansijska tržišta, odnosno na tržišta osiguranja.

10. UPRAVLJANJE LJUDSKIM RESURSIMA I INFRASTRUKTURNA UNAPREĐENJA

U Agenciji je na kraju 2020. godine bilo **zaposleno 26 lica** sa sljedećom kvalifikacionom strukturom:

- ⇒ Šest magistara nauka;
- ⇒ 17 sa visokom stručnom spremom;
- ⇒ Tri sa srednjom stručnom spremom (od kojih jedno lice privremeno zaposleno zbog zamjene odsutnog lica).

Kadrovski kapaciteti Agencije su, tokom izvještajnog perioda, naročito ojačani u IT segmentu, a u vezi sa novim, veoma zahtjevnim sistemom izvještavanja subjekata nadzora prema Agenciji.

U skladu sa nadležnostima i ulogom Agencije u finansijskom sistemu, kao i kontinuiranih i postepenih promjena standarda regulative i nadzora u zasnovanih na prospektivnosti i rizicima, Agencija je nastavila sa kontinuiranim stručnim usavršavanjem zaposlenih, iako u manjem obimu u odnosu na ranije godine, usljed ograničenja izazvanih pandemijom COVID-19 tokom 2020. godine. S tim u vezi, jedan dio planiranih konferencija, seminara i obuka izvan Crne Gore je bio otkazan, dok je određeni broj održan preko online platformi.

U prvoj polovini 2020. godine uspješno je završen Twinning projekat „*Finansijske usluge: usklađivanje sa EU acquis-om i jačanje kapaciteta supervizora*“, započeo 2018. godine, koji je obuhvatao ekspertsku pomoć supervizora iz Evropske unije (BAFIN - Njemačka, DNB - Holandija i HANFA - Hrvatska), kroz koji je obezbijedena izuzetno značajna podrška i pomoć u transponovanju kompleksne EU pravne tekovine za oblast osiguranja, što je rezultiralo pripremom predloga novog Zakona o osiguranju. U okviru navedenog projekta, obezbijedeni su treninzi i obuke za zaposlene u cilju jačanja kapaciteta Agencije za primjenu nove regulative, sa akcentom na oblasti aktuarske funkcije, novih regulatornih zahtjeva za društva za osiguranje, sprječavanja pranja novca i zaštite potrošača. Naime, do sredine 2020. godine sprovedeno je devet misija od strane prethodno navedenih supervizora, i to po sljedećim aktivnostima:

- Priprema plana aktivnosti transponovanja sistema izvještavanja po odredbama Direktive SII, u cilju nadzora tržišta osiguranja – jedna misija;
- Podrška u jačanju razvoja aktuarske komponente unutar Agencije – dvije misije;
- Treninzi, studijska posjeta i praksa iz oblasti procedura supervizije – šest misija.

11. ZAKLJUČNE NAPOMENE

Agencija za nadzor osiguranja je, i pored otežanih uslova rada uslovljenih epidemijom COVID-19, tokom 2020. godine uspješno sprovedla planirane aktivnosti u definisanim rokovima, uz punu posvećenost zaposlenih, menadžmenta i Savjeta, a u

skladu sa ciljevima i realizacijom zadataka definisanih propisima. **Shodno preliminarnim podacima sa kraja 2020. godine, tržište osiguranja je u prethodnoj godini bilo funkcionalno, stabilno i profitabilno, a sva društva za osiguranje su bila solventna i likvidna.**

Pored aktivnosti definisanih Operativnim planom rada Agencije u 2020. godini, brojne druge aktivnosti su bile predmet rada i uspješne realizacije od strane zaposlenih i menadžmenta Agencije.

Sve prethodno navedeno, u kombinaciji sa odgovornim i fleksibilnim poslovanjem tržišnih učesnika u okruženju epidemioloških ograničenja, u prvom redu osiguravajućih društava, doprinijelo je da tržište osiguranja u 2020. godini pokaže vitalnost i otpornost na vanredne i krizne situacije, u čemu je značajnu ulogu imala i Agencija za nadzor osiguranja kroz aktivnosti koje je sprovodila i sprovodi u cilju održanja stabilnosti tržišta i zaštite interesa osiguranika.

PREDSJEDNIK SAVJETA
Uroš Andrijašević